

21. 2. 2019

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Evidence skutečných majitelů ve světle 5. AML směrnice

Ačkoli je povinnost znát a evidovat skutečné majitele právnických osob zavedena v právním řádu České republiky teprve ode dne 1. 1. 2018, již dnes se objevuje na obzoru nová úprava týkající se zjišťování a vedení údajů o skutečných majitelích. Tyto změny přináší směrnice EU č. 2018/843, kterou se mění směrnice EU č. 2015/849 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu a která je obecně nazývána jako tzv. 5. AML směrnice (dále jen „Směrnice“).



Výše uvedená Směrnice byla zveřejněna v Úředním věstníku Evropské unie dne 19. června 2018, přičemž členské státy mají povinnost transponovat tuto Směrnici do vnitrostátních právních řádů nejpozději do 10. ledna 2020. Cílem Směrnice je novelizovat směrnici č. 2015/849 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu (tzv. 4. AML směrnice) tak, aby právní rámec a postupy zavedené 4. AML směrnicí odpovídaly novým trendům, zajistily ještě větší transparentnost finančních transakcí a vlastnických struktur právnických osob a byly tak i nadále efektivní a účinné v boji proti praní špinavých peněz a financování terorismu.

Tyto ambice se odráží nejen v nové úpravě evidence skutečných majitelů, ale i v zavedení zesílené hloubkové kontroly klienta v případě obchodních vztahů nebo transakcí souvisejících s vysoce rizikovými třetími zeměmi či v rozšíření použití 4. AML směrnice i na další druhy právních uspořádání, která se svou strukturou nebo funkcemi podobají svěřeneckým fondům.

Sankce spojené s evidencí skutečných majitelů

Směrnice nově klade důraz na součinnost zainteresovaných subjektů za účelem zjištění a řádné identifikace osoby skutečného majitele. Bod 15 Směrnice stanovuje společně a jiným právnickým osobám zapsaným v rejstříku „*povinnosti získat a mít adekvátní, přesné a aktuální informace o svém skutečném majiteli*“, přičemž porušení této povinnosti bude podléhat „účinným, přiměřeným a odrazujícím opatřením nebo sankcím.“

S ohledem na uvedené znění Směrnice lze předpokládat zavedení určité přímé sankce za nesplnění povinnosti právnických osob znát své skutečné majitele, včetně aktualizace evidovaných údajů o těchto osobách. Je ovšem otázkou, zda se tato sankce bude vztahovat pouze na neznalost osoby skutečného majitele jako takovou, anebo i na neprovedení zápisu skutečného majitele do příslušné evidence. V současné době se odborná veřejnost shoduje, že za nezapsání osoby skutečného majitele do evidence nejsou stanoveny žádné přímé sankce, nýbrž toliko sankce nepřímé spočívající v obtížnostech či dokonce v nemožnosti ucházet se o veřejné zakázky či dotace.

Fyzické osoby v postavení skutečných majitelů budou naproti tomu dle Směrnice zavázány poskytnout společně a jiným právnickým osobám veškeré informace k splnění výše uvedené povinnosti.[1] Neposkytnutí takových informací však Směrnice nepostihuje žádnými sankcemi či opatřeními.

Výše uvedené povinnosti (a sankce) tak mají zajistit, že obchodní společnosti a jiné právní osoby budou disponovat aktuálními informacemi o svých skutečných majitelích a za tímto účelem jim rovněž bude poskytnuta ze strany skutečných majitelů potřebná součinnost. Daná ustanovení odrážejí fakt, že některé právní osoby nedokáží dostatečně rozkrýt svou vlastnickou strukturu, a to právě z důvodů neposkytnutí informací či neochoty spolupracovat ze strany mateřských společností či konečných skutečných majitelů.

V souvislosti s problematikou sankcí je ovšem nutné zmínit, že již dnes lze nalézt v českém právním řádu přestupek, který by bylo možné použít i na neprovedení zápisu skutečného majitele do evidence skutečných majitelů. Tento přestupek je upraven v zákoně č. [251/2016](#) Sb., o některých přestupcích, a to konkrétně v ustanovení § 9 odst. 2 písm. a) bod 2, dle něhož se právní osoba dopustí přestupku tím, že „nesplní povinnost podat návrh na zápis, změnu nebo výmaz zápisu v obchodním rejstříku nebo v jiném veřejném rejstříku, popřípadě v jiné evidenci nebo uložit listinu do sbírky listin.“ Povinnost znát a zapsat údaje o skutečném majiteli do evidence skutečných majitelů je přitom předvídána jak v § 29b odst. 4 zákona č. [253/2008](#) Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu (dále jen „**AML Zákon**“), tak v § 118e odst. 2 zákona č. [204/2013](#) Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, který požaduje podání návrhu na zápis skutečných majitelů bez zbytečného odkladu poté, co vzniknou rozhodné skutečnosti. Za tento přestupek lze v současné době udělit pokutu až do výše 100 000 Kč.

S ohledem na skutečnost, že výše uvedený přestupek je v souvislosti se zápisem skutečných majitelů diskutován odbornou veřejností spíše sporadicky, vystává otázka, zda se veřejné orgány skutečně uchýlí k jeho aplikaci i v případě absence zápisu v evidenci skutečných majitelů. Jisté riziko tu však lze nalézt.

Zveřejnění evidence skutečných majitelů

Další novinkou oproti současné právní úpravě je, že Směrnice předpokládá zpřístupnění evidence skutečných majitelů široké veřejnosti.[2] Veřejnost tak bude mít právo nahlížet do evidence skutečných majitelů a mít přístup k osobním údajům skutečných majitelů, a to minimálně v následujícím rozsahu: jméno, měsíc a rok narození, zemi bydliště, státní příslušnost a informace o povaze a rozsahu účasti skutečného majitele v právní osobě. Členským státům je umožněno takovýto přístup podmínit online registrací či zaplacením správního poplatku, jenž ovšem nesmí být vyšší než administrativní náklady na zpřístupnění informací, včetně nákladů na správu a rozvoj registru.

Spolu s tím však Směrnice přináší možnost omezit či plně odeprít přístup k osobním údajům skutečného majitele ve výjimečných případech, mezi které řadí například nepřiměřené riziko podvodu, únosu, vydírání, či situaci, že by osoba skutečného majitele byla nezletilá či jinak právně nezpůsobilá.[3] Tato výjimka však nemůže být uplatněna u skutečných majitelů úvěrových a finančních institucí a u osob, které jsou veřejnými činiteli.

Směrnice jde ale v případě zveřejňování údajů zaznamenaných v evidenci skutečných majitelů ještě dál, neboť předpokládá propojení národních registrů skutečných majitelů všech členských států na evropské centrální platformě. Tímto by mělo být zaručeno sdílení a přístup k informacím o skutečných majitelích v rámci celé Evropské unie.[4]

Nová povinnost pro povinné osoby dle AML Zákona

V souvislosti se zavedením evidence skutečných majitelů přináší Směrnice i novou povinnost pro tzv. povinné osoby ve smyslu AML Zákona. Touto povinností je požadavek, aby povinné osoby při navazování nového obchodního vztahu s právnickou osobou, jež podléhá registraci údajů o skutečných majitelích, získaly od této právnické osoby doklad o provedení zápisu skutečných majitelů do příslušné evidence či samotný výpis z dané evidence.[5]

Pokud bude uvedené znění Směrnice transponováno do českého právního řádu doslovně, nebude od roku 2020 možné, aby si právnické osoby založily bankovní účet či uzavřely smlouvu o úvěru, aniž by v evidenci nebyly zapsány údaje o jejich skutečných majitelích, neboť dle znění § 2 odst. 1 AML Zákona se mezi povinné osoby řadí například veškeré úvěrové a finanční instituce. Díky tomu bude potřeba zapsat osoby skutečných majitelů do příslušné evidence ještě intenzivněji.

Závěr

Doposud deklarovaná neveřejnost evidence skutečných majitelů a jistá „nepostižitelnost“ absence zápisu údajů o skutečných majitelích v evidenci vezme s provedením Směrnice zřejmě za své. I po roce fungování této evidence doprovází zjišťování skutečných majitelů a rozkrývání vlastnických struktur právnických osob mnoho výkladových nejasností a komplikace se nevyhnuly ani samotnému zápisu do příslušné evidence, kdy jednotlivé rejstříkové soudy rozdílně přistupují k posuzování správnosti zapisované osoby skutečného majitele a rovněž i k druhu a množství dokumentů vyžadovaných pro prokázání postavení skutečného majitele.

Kromě výše uvedených výkladových rozporů a nejednotnosti rejstříkových soudů v přístupu k prokazování skutečného majitele bude nezbytné vyrovnat se s dalšími změnami, které přinese Směrnice a které znamenají nový pohled na evidenci skutečných majitelů a její využívání. Proces transpozice Směrnice dává zákonodárci jistý prostor, aby se s těmito problémy vypořádal a v rámci novelizace národních právních předpisů pozměnil příslušná ustanovení AML Zákona tak, aby byla jasnější a jednoznačnější. Zda se mu to skutečně podaří, však zůstává otázkou.



Mgr. David Kučera,
advokát



Mgr. Aneta Průšová,
advokátní koncipientka

Týn 639/1,
110 00 Praha 1

Tel.: +420 221 111 711
e-mail: office@chsh.cz

[1] Bod 15 písm. a) pododstavec ii) Směrnice.

[2] Bod 15 písm. c) Směrnice.

[3] Bod 15 písm. g) Směrnice.

[4] Tamtéž.

[5] Bod 9 písm. a) Směrnice zní: „Při navazování nového obchodního vztahu se společností, jinou právní osobou, svěřenským fondem či právním uspořádáním s podobnou strukturou nebo funkcemi jako svěřenské fondy (dále jen „podobná právní uspořádání“), které podléhají registraci informací o skutečných majitelích podle článku 30 nebo 31, musí povinné osoby získat osvědčení o registraci či výpis z registru.“

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Hodnotící dotazníky jako obchodní sdělení v kontrolním plánu ÚOOÚ pro rok 2026](#)
- [Konec „severních ateliérů“? Nový stavební zákon otevírá dveře k rekolaudaci ubytovacích jednotek na plnohodnotné byty](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 33.: Prevence střetu zájmů \(jednatel × společnost\)](#)
- [Jak se vyhnout zákazu a postihu dohod o určování cen pro další prodej?](#)
- [Střet zájmů členů volených orgánů obchodních korporací: pravidla, proces a následky](#)
- [Nová „tlačítková“ povinnost pro e-shopy](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)
- [Právní due diligence nemovitostí: na co se v praxi skutečně zaměřit](#)
- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporační autonomie](#)
- [Zákon Lugového: jak Rusko přepisuje pravidla mezinárodních arbitráží](#)
- [Novelizace nařízení EU o odlesňování \(EUDR\)](#)